

Recordant... Anne Wiazemsky

Dimarts 12 de juny / 20 hores
Centre Cultural de Granollers

2018



Au hasard Balthazar

(Al azar de Baltasar)

de Robert Bresson

Versió original en francès subtitulada

Fitxa tècnica:

Guió i direcció: Robert Bresson / Fotografia: Ghislain Cloquet
/ Música: Jean Wiener / País: França / Any: 1966 Durada: 95 minuts

Fitxa artística:

Anne Wiazemsky, Walter Green, François Lefarge, Philippe Asselin, Nathalie Joyaut, Jean-Claude Guilbert, Pierre Klossowski

SINOPSI. En Balthazar és un ruc que viu els seus primers anys envoltat de l'alegria i els jocs dels nens fins que arriba a l'edat adulta, en què és utilitzat com una bèstia de càrrega i maltractat pels seus diferents amos.

BIOGRAFIA

Anne Wiazemsky (Berlín, 1947 – París, 2017). L'actriu i novel·lista francesa Anne Wiazemsky, neta del Nobel de Literatura François Mauriac i exdona i musa del cineasta Jean-Luc Godard, va debutar al cinema el 1966 amb *Au hasard Balthazar*, de Robert Bresson, i en aquest rodatge va conèixer Godard. Entre els set films que van rodar junts destaquen *La chinoise* (1967), *Sympathy for the devil* (1969) i *Tout va bien* (1972). En la seva carrera també va estar sota les ordres de Pier Paolo Pasolini (*Teorema*, 1968), Marco Ferreri (*Il seme dell'uomo*, 1969), André Téchiné (*Rendez-vous*, 1985) o Philippe Garrel (*L'enfant secret*, 1982). Com a novel·lista, Wiazemsky és autora d'*Une année studieuse* (*Un año ajetreado*, 2012), adaptada al cinema per Michel Hazanavicius. El seu últim llibre, *Un saint homme*, va sortir a la venda a principis d'aquest any, com a colofó a una trajectòria en la qual va arribar a guanyar el 1998 el gran premi de novel·la de l'Acadèmia francesa per *Une poignée de gens*.

EL DIRECTOR. Robert Bresson (Bromont-Lamothe, 25 de setembre de 1901 – París, 18 de desembre de 1999) era un cineasta francès, autor de tot un seguit de pel·lícules en què va desenvolupar un discurs a la recerca del total i absolut ascetisme, tot aspirant a captar allò que escapa a la mirada ordinària. En abandonar la pintura i la fotografia, Robert Bresson va realitzar el seu primer film *Les affaires publiques* (1934), un curtmetratge còmic. Només començar la Segona Guerra Mundial, va ser empresonat per més d'un any en un camp alemany. No serà fins el 1943 que podrà realitzar el seu primer llargmetratge, *Les Anges du péché*. Més tard i basant-se en una novel·la de Denis Diderot, rodarà *Les Dames du bois de Boulogne* (1945), amb la participació

de Jean Cocteau com a dialoguista. Més endavant, realitza la millor collita de la seva carrera i desenvolupa un estil propi que renuncia als actors professionals i a l'artifici, en la recerca d'un llenguatge visual pur, ple de gestos, mirades i sons. De la seva millor etapa destaquen *Journal d'un curé de campagne* (1951), *Un condamné à mort s'est échappé* (1956), *Pickpocket* (1959), *Au hasard Balthazar* (1966) o *Mouchette* (1967). Cap a la fi de la seva etapa com a director, el 1975, va publicar el llibre *Notes sur le cinématographe* (*Notes sobre el cinematògraf*), un recull d'aforismes amb els quals defensa la seva visió del cinematògraf, que ell distingeix del cinema. En efecte, ell pensa que el cinema és una mena de teatre filmat, mentre que el cinematògraf representa una nova escriptura visual d'imatges en moviment i de sons, relacionades pel muntatge. El 1995, la totalitat de la seva obra, composta per un total de 13 llargmetratges (xifra relativament baixa) va ésser distingida per l'Acadèmia Francesa de Cinema amb el Premi René Clair.

LES TRIBULACIONS D'UN ASE: L'ESTIL TRANSCENDENTAL DE ROBERT BRESSON

"El món en una hora i mitja". Així va definir Jean-Luc Godard aquesta obra mestra que condensa exemplarment l'estil i les obsessions temàtiques del cinema de Robert Bresson. En plena eclosió de la modernitat, el director de *Pickpocket* va lliurar un drama d'ambientació rural, esquerp i pessimista, que descrivia la França popular com un imaginari sense idealitzar, proper al to feréstec i desesperança de directors com H. G. Clouzot o Luis Buñuel. A *l'atzar de Baltasar*, el cineasta porta a l'extrem el rebuig de l'actor professional a favor del "model" extret de la vida; en aquest cas, el protagonista és un humil ase que commou l'espectador amb la seva mirada aquosa (que sembla expressar un ventall de sentiments gràcies al "miracle" de l'efecte Kuleshov) i el seu bram foragitat, desassossegant, davant del dolor provocat pels éssers humans. Bresson filma el periple vital de l'animal, des del naixement fins a la mort, com si fos una "rondalla moral" dostoevskiana o, fins i tot, un martiri religiós. El film descriu la vida del burro com un trajecte ple d'humiliacions i mortificacions, amb pocs moments per a la tranquil·litat. La visió fragmentada dels cossos, les el·lipsis, l'ús del fora de camp, i, en general, el to distanciat, gairebé gèlid de tot el relat, acaba provocant en l'espectador una inesperada catarsi emocional. Un cop més, la veritable emoció s'assoleix després d'una obstinada resistència a l'emoció. Només la música de Franz Schubert, que Bresson gosa introduir contradient una de les "màximes" expressades a *Notes sobre el cinematògraf* ("res de música d'acompanyament..."), serveix com a líric contrapunt a la descripció naturalista i l'apunt quotidià. A *l'atzar de Baltasar* és la crònica desoladora, i alhora poètica, de l'existència sense glòria d'una bestiola que mai coneix la llibertat. I també una mostra gairebé perfecta d'allò que el director i guionista Paul Schrader va anomenar "l'estil transcendental" al cinema. *Enric Ros, Universitat Internacional de Catalunya / Filmoteca de Catalunya*

LA CRÍTICA

Au hasard Balthazar utilitza l'itinerari de l'ase d'amo en amo per parlar, amb claredat meridiana, tot i que amb el sistema selectiu habitual d'en Bresson, de patiment, maldat, imbecilitat, crueltat, ambició, gelosia, rancor, enveja, avarícia, prejudicis, estima, orgull, dignitat, ridícul, confiança, patiment, hipocresia i humiliació. Ni una cosa més ni una menys. Tot i la presència de la nena malalta, les primeres seqüències tenen un to gairebé pastoral: la petita Marie (Anne Wiazemsky), filla del mestre del poble, s'abraça amb Jaques (Walter Green), el fill del propietari de la regió, mentre l'altra filla els gronxa o acaricia el petit Baltasar. Quan la família torna a la ciutat, enduent-se amb ells la nena malalta que ja no es recuperarà, conclou aquest encant edènic. En la següent seqüència, Baltasar és colpejat amb fuet i pals, tira de carretes pesades i emmalaltirà per culpa de la pluja i la neu. Durant l'itinerari de propietari en propietari, tot i que d'una manera o altra sempre acaba retornant a Marie, ara ja adolescent, el burro es converteix en company de jocs d'infància, treballa en un molí, és un animal de càrrega que tant serveix per portar sorra, gespa, cistelles de pa, material de contraban o turistes cansats, i en un interludi, serveix d'atracció circense gràcies al fet que un dels homes del circ descobreix el seu talent natural per als números. El periple de Baltasar per aquest món va des del fràgil fins a l'abjecte. Marie l'estima, però no impedeix que Gérard (François Lafarge), de qui s'enamora, el maltracti de les formes més cruels possibles: no content amb colpejar-lo quan l'utilitza per al repartiment del pa, li lliga a la cua un diari en flames. Arnold el salva quan està moribund, però després, en beure més del compte, el maltracta tirant-li les cadires d'un bar. La crueltat es mostra permanentment en plans concrets de fuetades i cops a l'animal, però també hi és present amb la mirada d'un adolescent abans que un cotxe se surti de la carretera quan relisca amb l'oli que han escampat sobre l'asfalt. Tot i això, tot i aquesta concatenació/condensació d'elements que ens condueixen a la categoria del martiri, hi ha una poesia especial en el pla de l'ull de l'elefant del circ i el contraplà de l'ull de l'ase: el reconeixement entre éssers que pateixen el silenci. En una imatge espiritual i cristiana, Baltasar mor envoltat de xais després de pujar a un cim i ser caçat pels trets d'un policia de duanes. És una escena "llarga", amb diversos plans de duració sostinguda: un amb l'ase dempeus, un altre de genolls i un altre tombat a terra. Després d'un periple muntat sempre amb plans breus i idees suggerides per activa i per passiva, el final contemplatiu d'*Au hasard Balthazar* comporta un profund respecte. *Quim Casas, Bresson, retratos de la campiña. "Dirigido por", núm. 383 (nov. 2008), pàg. 68-69.*

PROPERES SESSIONS

15 i 17 de juny: Miss Sloane (*El caso Sloane*, 2017), de John Madden

Recordant... Harry Dean Stanton: 19 de juny / 20 h: The Straight Story (*Una historia verdadera*, 1999), de David Lynch



Associació Cultural Granollers

Roger de Flor, 33, 2n, 2a
08401 Granollers
T 93 861 55 98
secretaria@acgranollers.cat

www.acgranollers.cat
@ACGranollers
AC Granollers
@acgranollers

AMB EL PATROCINI DE

EN CONVENI AMB



Ajuntament de Granollers



Centre Cultural de Granollers